

POSLO

Zašto bi Vi kao poslodavac trebalo da organizujete stručnu praksu?

- Zato što su mladi Vaši budući radnici.
- Zato što su Vam potrebni kvalifikovani radnici, a kvalifikacije se najbolje stiču kroz rad.
- Zato što će mladi kroz rad naučiti šta i kolike znače praktična znanja i veštine.
- Zato što samo Vi možete da ih naučite radnoj etici.
- Zato što treba da budete uspešan poslodavac i u budućnosti, a ne samo danas.

Zato što stručna praksa nije trošak nego investicija!!!!

Reforma srednjeg stručnog obrazovanja u Srbiji započeta je 2002. godine uvođenjem 9 oglednih programa u srednje stručne škole, pri čemu je naglasak stavljen na praktičnu nastavu u školama i stručnu praksu kod poslodavaca. Čak 97% poslodavaca koji su kasnije zaposlili one koji su prošli kroz ogledne programe smatra da su učenici oglednih profila ispunili njihova očekivanja ili ih čak prevazišli, odnosno da su sve stečene kompetencije učenika sasvim dovoljne za obavljanje posla, ili čak prevazilaze

potrebe posla.¹ Nakon 7 godina sprovođenja ovih pilot programa od školske 2011-2012 srednje stručne škole počinju rad po novom reformisanom nastavnom planu i programu koji je u većoj meri prilagođen potrebama tržišta rada i koji akcenat stavlja upravo na stručne predmete i stručnu praksu (u školi i kod poslodavca).

¹ Podatak iz izveštaja Program reforme srednjeg stručnog obrazovanja – faza 2 - Jedinica za implementaciju Programa - 24/07/2008

DAVCI!

Da bi ovaj reformisani sistem srednjeg stručnog obrazovanja bio uspešan pored promena u školama neophodne su i promene kod poslodavaca. Jedini način da se mladima omogući da dođu do prvog radnog iskustva, posla ili čak do šanse da započnu sopstveni posao, jeste bliska saradnja škola i preduzeća.

U zemljama EU i SAD postoje veoma razvijeni sistemi saradnje srednjih škola

i poslodavaca. Srbija nažalost zaostaje za zemljama zapada na ovom polju, ali postoje neke inicijative koje bi mogle da promene ovakvo stanje. Unapređenje radne prakse omogućava bolje obrazovanje za učenike i bolju radnu snagu za poslodavce. Praksa otvara mladima mogućnost da kreativno i korisno provode slobodno vreme kroz rad i time steknu uvid u načine na koje mogu da doprinesu razvoju društva.

Mladi su budućnost ove zemlje, a Vi možete da pomognete da je spremnije dočekaju!

Zašto je poslodavcu u interesu da organizuje stručnu praksu?

Interes svakog preduzetnika je profit, profit donose dobri poslovni potezi i kvalitetna radna snaga. Kvalitetna radna snaga se ne dobija preko noći, ona se stvara.

• **Kvalifikovana radna snaga** – preduslov za konkurentno preduzeće. Ako pružite mladoj osobi mogućnost da u toku školovanja stekne veštine i sposobnosti koje su potrebne tržištu rada, stvarate sebi budućeg kvalifikovanog radnika i time povećavate konkurentnost.

• **Odgovorna radna snaga** – preduslov za uspešno preduzeće. Mladi samo kroz boravak u radnom okruženju mogu da nauče pravila ponašanja na radu, odgovornost, timski rad, radnu etiku, komunikaciju, što osim znanja stečenog

u školi predstavlja osnov za kvalitetnu radnu snagu.

• **Isplativost stručnih praksi** – obučavanje mlade osobe u toku školovanja je mnogo jeftinije nego obučavanje mlade osobe koju zaposlite. Obučavanje u toku stručne prakse košta poslodavca samo vremena koje mentor uloži u rad sa mladom osobom, dok obuka nakon stupanja u radni odnos podrazumeva i trošak zarade, pored ostalih troškova.

• **Izvor novih ideja** - mladi su upoznati sa novim tehnologijama, brzo uče, imaju drugačiji pogled na svet, što ih čini izvorom novih ideja koje Vam mogu pomoći da unapredite svoje poslovanje. Mladi su Vaš resurs, a ne društveni problem!

S
T
R
U
Č
N
E
P
R
A
K
S
E
M
L
A
D
E

SREDNJE ŠKOLE

Zašto bi srednje škole trebalo da organizuju stručnu praksu?

- Zato što nezaposlenost mladih u Srbiji iznosi u proseku čak 42%!
- Zato što istraživanja pokazuju da je jedna od tri nezaposlene mlade osobe u Srbiji van sistema obrazovanja!
- Zato što je jedan od najvećih uzroka nezaposlenosti mladih nedostatak radnog iskustva!
- Zato što je osnovna funkcija škole da pripremi mlade za tržište rada!
- Zato što kroz organizovanje kvalitetnih radnih praksi možemo da doprinesemo boljoj pripremljenosti mladih za svet rada!
- Zato što radna praksa predstavlja početak karijere za mlade!

Sjajno je što je u većini srednjih stručnih škola postoji stručna praksa koja je obavezna za učenike koji pohađaju trogodišnje ili četvorogodišnje obrazovne profile. Sagledajmo realnu sliku, iskustvo iz rada sa srednjoškolicima pokazuje da oni praksu doživljavaju kao slobodno vreme, kada odu do neke firme

po potpis, a ostatak dana provedu obilazeći kafiće. Stoga većina mladih danas uopšte ne prepoznaje radnu praksu kao svoje radno iskustvo, niti umeju da nabroje veštine koje su stekli tokom praktične nastave, što je poražavajuće u svetlu statističkih podataka o nezaposlenosti.

Zašto je srednjim školama u interesu organizovanje stručne prakse?

Interes svake škole jeste da pruži učenicima adekvatno i kvalitetno obrazovanje u skladu sa utvrđenim standardima i principima. Još jedna važna uloga srednjih škola, naročito srednjih stručnih škola, jeste da pomogne ekonomski razvoj lokalne zajednice i cele zemlje kroz obuku i osposobljavanje ljudskih resursa. Kako bi što bolje ispunila svoju svrhu, u interesu škole je da saraduje sa preduzećima. Konkretno prednosti kvalitetnije organizovane radne prakse mogu biti sledeće:

- Radna praksa **mladima omogućava da steknu važne veštine** koje se ne stiču u obrazovnim programima, kao što su: timski rad, komunikativnost i druge interpersonalne veštine, organizacione sposobnosti, zatim usko stručne veštine!
- Obavljanjem radne prakse u što ranijim razredima srednje škole **mladi stižu bolju sliku o profilu** za koji se školuju i zanimanjima koja će moći da obavljaju. Ovo je naročito važno kako bi mladi na vreme otkrili da li su odabrali oblast rada koja im zaista odgovara! Ako su zadovoljni izborom biće dodatno motivisani da uče i ostvaruju dobre rezultate. Ako pak tokom prakse shvate da su pogrešili mogu da reaguju prebacivanjem na druge smerove ili u druge škole i tako spreče rasipanje resursa potrebnih za njihovo obrazovanje.
- Novi Zakon o osnovama obrazovanja predviđa nešto drugačije finansiranje

škola, gde će broj učenika dobiti na značaju. Ponudom kvalitetne radne prakse tokom koje učenik može da stekne korisna i primenljiva znanja, početna radna iskustva i kontakte sa poslodavcima koje može da iskoristi prilikom zapošljavanja, **srednja škola postaje atraktivnija za mlade!**

- **U planovima Ministarstva prosvete se mnogo govori i o mreži škola i predstojećoj racionalizaciji te mreže.** Prilagodljivost potrebama tržišta rada i dobra saradnja sa poslodavcima daje prednost srednjim školama i uvećava šanse za opstanak u mreži škola. Dobri rezultati sa obavljanja radne prakse učenika mogu školi osigurati dodatne poene na listi procene.

- Adekvatno obrazovana mlada radna snaga može igrati znatnu ulogu prilikom **privlačenja investicija** i projekata koji podrazumevaju otvaranje novih radnih mesta!

- Intenzivnijom saradnjom sa poslodavcima otvaraju se mogućnosti za **efikasnije praćenje potreba tržišta** i razvoj obrazovnih profila koji odgovaraju na te potrebe, a u skladu sa reformom srednjeg stručnog obrazovanja!

- Saradnja povodom organizovanja radnih praksi je u obostranom interesu, a **otvara i prostor za dalju saradnju** škola i poslovnog sektora u pogledu ekonomskog razvoja zajednice!

KAKO BI SREDNJE ŠKOLE I POSLODAVCI MOGLI DA SARADUJU?

Evo nekoliko predloga i ideja na osnovu primera dobre prakse iz zemlje i inostranstva:

- **Stručna praksa** – nastavnim planom i programom predviđena je obuka učenika za praktičan rad kod poslodavaca. Na ovaj način poslodavac mladoj osobi pruža mogućnost da pored teorijskih znanja stekne, za tržište rada neophodna, praktična znanja i veštine. Ovaj vid saradnje škola i preduzeća najčešće se reguliše putem sporazuma kojim se definišu sva međusobna prava i obaveze.

- Mentorstvo – dobro je poraditi na razvoju **mentorskog modela radne prakse**. To znači da je mladim učenicima potrebno obezbediti mentora koji će tokom boravka u firmi ili preduzeću biti zadužen za praćenje njihovog razvoja. Mentorstvo je od ključnog značaja za učenje i razvoj pojedinaca, jer mentor pomaže učeniku da pronađe put ka ostvarenju svojih karijernih ciljeva uvodeći ga u posao i pomažući mu da savlada početne prepreke. Kao uzor učeniku mentor ima veliku ulogu, pa je od velike važnosti odabrati pravu osobu koja pored toga što poznaje oblast rada u kojoj se obavlja radna praksa ima i pedagoške veštine, tj. ume da prenese znanje. Najbolje je da mentor bude osoba iz preduzeća koja će direktno pratiti i vrednovati rad učenika. U tom slučaju je veoma važno da postoji saradnja mentora i profesora praktične nastave, kako bi usaglasili plan realizacije stručne prakse.

- Ukoliko je poslodavcu iz tehničkih razloga nemoguće da obezbedi lice koje će biti mentor, onda je mentor učenicima u toku stručne prakse može biti profesor praktične nastave.

- **Letnje prakse** – Pored klasične prakse koja se obavlja u toku školskog semestra možete razviti model letnje prakse. Većina mladih tokom leta ima puno slobodnog vremena koje može uložiti u sticanje radnog iskustva. Pored toga, poslodavcima može dobro doći pomoć u letnjim mesecima kada je potreba za pojačanjem radnih kapaciteta veća usled sezone godišnjih odmora.

- **Job-shadowing** – saradnja sa školom koja je dosta jednostavnija nego sama stručna praksa, a za učenike jednako interesantna. Ideja je da se mladoj osobi/učeniku dozvoli da u toku jednog radnog

dana (ili više) prati rad jednog (ili više) zaposlenog/e u kompaniji i na taj način se upozna sa procesom rada, sposobnostima i veštinama potrebnim za obavljanje određenog posla itd. Na ovaj način mladi dobijaju informacije koje im mogu pomoći pri odlučivanju o eventualnom daljem školovanju ili ulasku u svet rada, a pri tom ne predstavljaju preveliko opterećenje za samog poslodavca.

- **Prezentacije u školi** – Škole i preduzeća mogu saradivati kroz zajedničko organizovanje prezentacije poslovanja nekog preduzeća. Ove prezentacije se mogu organizovati i tokom jednog školskog časa iz stručnog predmeta čije je gradivo povezano sa delatnošću preduzeća koje se predstavlja.. Na taj način će učenici dobiti šansu da se upoznaju sa nekim karakteristikama iz sveta rada o kojima nisu imali prilike da čuju na časovima.

- **Pružanje školama podrške u realizaciji školskih projekata** – uključanjem ili pružanjem materijalne ili nematerijalne pomoći projektima koje sprovode škole preduzeća mogu pomoći učenicima i školama, ujedno predstavljajući svoju školu kao društveno odgovornu, što povlači dodatni prostor za marketing.

Prvi koraci pri organizovanju prakse

Pronađite partnere: najbolje je da se povežu srednje škole i preduzeća koja se bave srodnim oblastima. U traženju partnerskog preduzeća Vam može pomoći lokalna filijala Nacionalne službe za zapošljavanje ili odlazak na sajam praksi!

Zakažite sastanak između predstavnika poslodavca i srednje škole na kome ćete dogovoriti model saradnje i plan realizacije radnih praksi.

Povedite računa o tome da radno okruženje učenika koji odlaze na praksu treba da bude bezbedno.

I još....

Posetite veb portale koji pružaju informacije o radnim praksama, kao što je portal www.praksasrbija.in.rs/

Pomozite učenicima da se informišu o raspoloživim konkursima i seminarima, kao i da istraže svoju karijeru, na portalu www.mingl.org i www.karijera.mingl.org/